

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Wińsko

Gmina Wińsko

luty 2022 r.
WIŃSKO

Spis treści

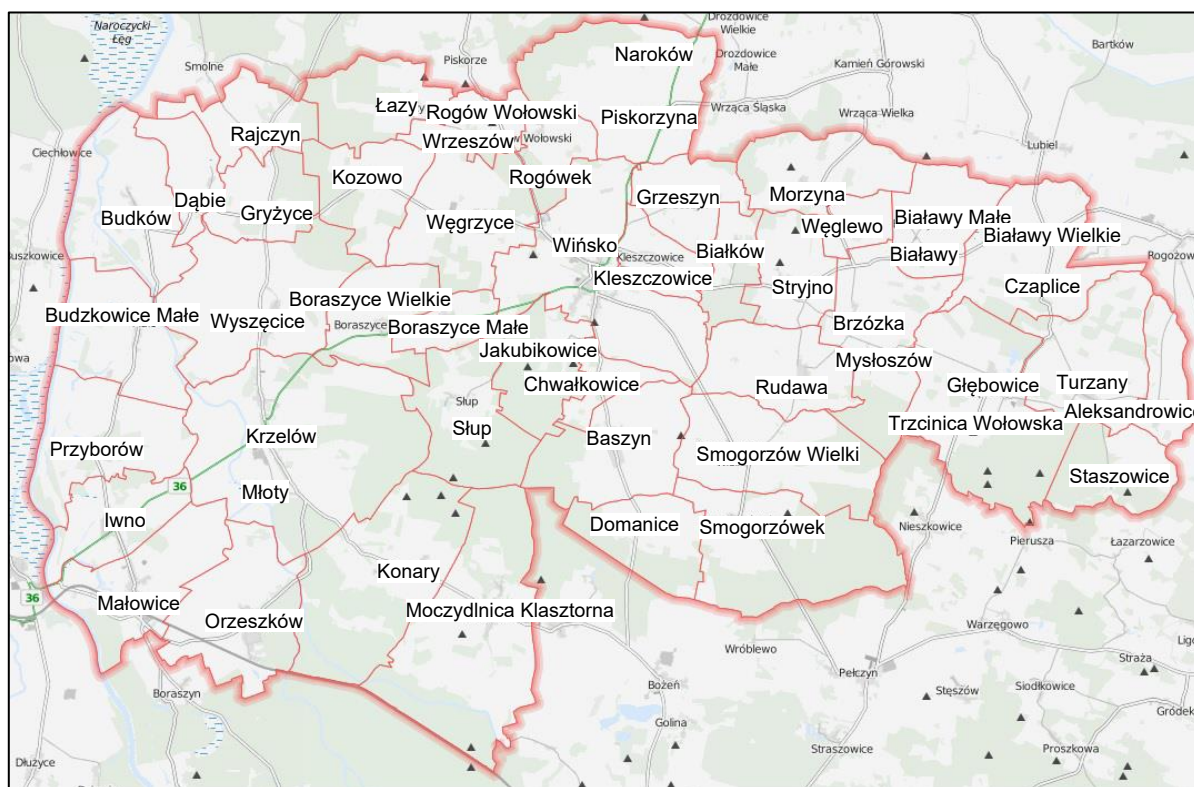
I. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	2
I.1. Położenie administracyjne i geograficzne.....	2
I.2. Sfera społeczna.....	2
I.2.1. Demografia	2
I.2.2. Bezrobocie	5
I.2.3. Pomoc społeczna	9
I.2.4. Aktywność społeczna i obywatelska	12
I.3. Sfera gospodarcza	13
I.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	15
I.4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	15
I.4.2. Infrastruktura techniczna	15
I.4.3. Infrastruktura społeczna.....	16
I.5. Sfera techniczna i środowiskowa	18
II. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.....	23
II.1. Identyfikacja obszarów zdegradowanych	23
II.2 Określenie obszaru rewitalizacji	29
Spis tabel.....	32
Spis rysunków	33

I. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

I.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Wińsko jest gminą wiejską położoną w środkowo-północnej części województwa dolnośląskiego. Jej powierzchnia wynosi 250 km², tj. prawie 37% powierzchni powiatu wołowskiego.

Gmina posiada bardzo rozbudowaną sieć osadniczą. Zgodnie z rejestrem TERYT, w jej skład wchodzi 50 miejscowości, tworzących 44 sołectw.

Rys. 1 Gmina Wińsko¹.

Źródło: <https://sip.gison.pl/winsko>

I.2. Sfera społeczna

I.2.1. Demografia

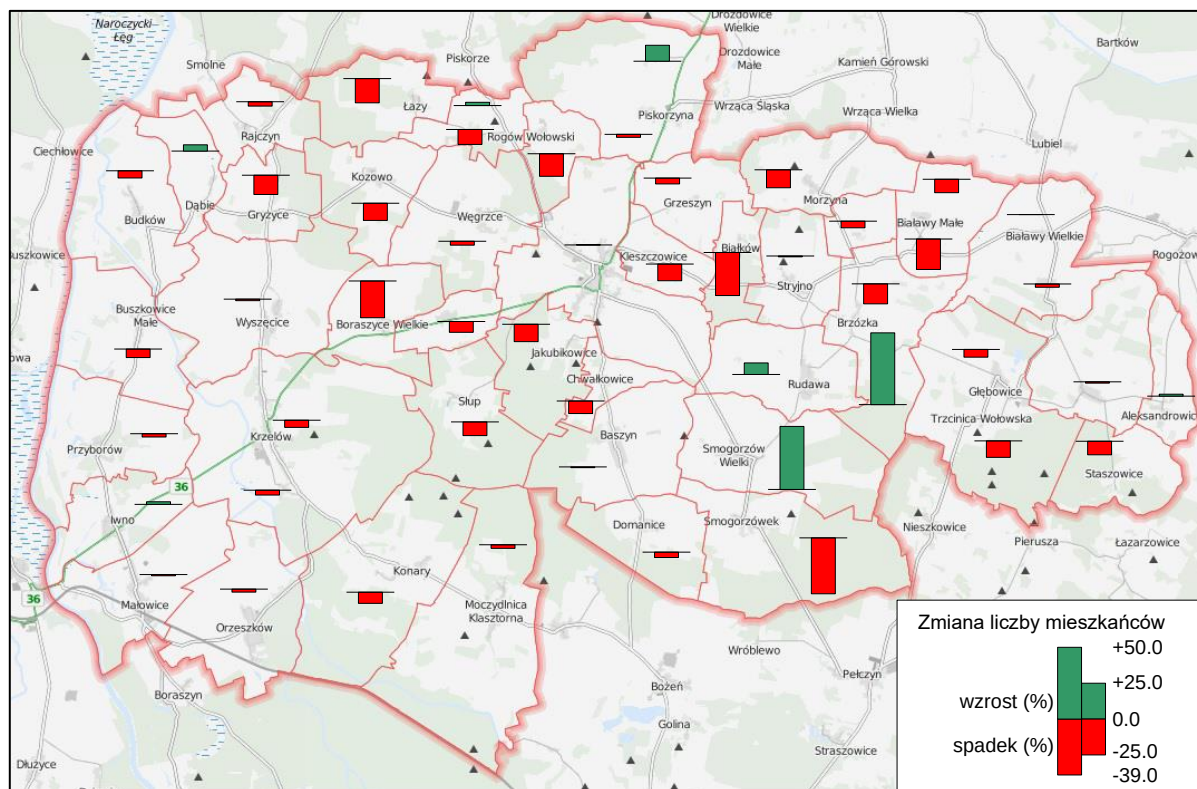
Gminę Wińsko w 2021 r. zamieszkiwało 8013 osób², tj. 17,9% ludności powiatu wołowskiego oraz 0,3% mieszkańców województwa dolnośląskiego. Największą miejscowością

¹ Na mapie wskazano nazwy wszystkich miejscowości w gminie. Miejscowości stanowią punkt odniesienia dla prezentacji kartograficznych w dalszej części dokumentu. Ze względu na ograniczenia skali, lokalizacja części nazw miejscowości (a co za tym idzie, diagramów na kolejnych mapach) może nieznacznie odbiegać od faktycznego położenia danej miejscowości.

² Stan na 4 listopada 2021 r. Źródło informacji: Urząd Gminy Wińsko. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców gminy wynosiła 8212 osób. Na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego gminy posłużono się danymi pozyskanymi z Urzędu Gminy. Natomiast w przypadku analizy porównawczej względem powiatu i województwa wykorzystano dane z bazy GUS.

w gminie jest Wińsko zamieszkałe przez 1639 osób. Dysproporcje przestrzenne w rozmieszczeniu mieszkańców są bardzo duże. W gminie zlokalizowane są zarówno bardzo małe miejscowości, zamieszkałe przez kilkunastu mieszkańców, jak również miejscowości o wyższym potencjale demograficznym (od 200 do 700 mieszkańców). Największe jednostki osadnicze (z wyłączeniem Wińska) położone są w zachodniej części gminy, co wynika z korzystnego położenia względem Lubina oraz Ścinawy, a także względem drogi krajowej nr 36 łączącej Ostrów Wielkopolski z Lubinem.

Analiza zmiany potencjału demograficznego w latach 2016-2020 wskazuje na niewielki spadek ogólnej liczby mieszkańców gminy (-2,86%). U podstaw tego kierunku zmian leżą zarówno utrzymujący się odpływ migracyjny mieszkańców (saldo migracji -3,0 os./na 1000 mieszkańców), jak i ujemny przyrost naturalny (-6,67 os./1000 mieszkańców). Gmina Wińsko pod tym względem charakteryzowała się mniej korzystną sytuacją niż powiat wołowski oraz województwo dolnośląskie.

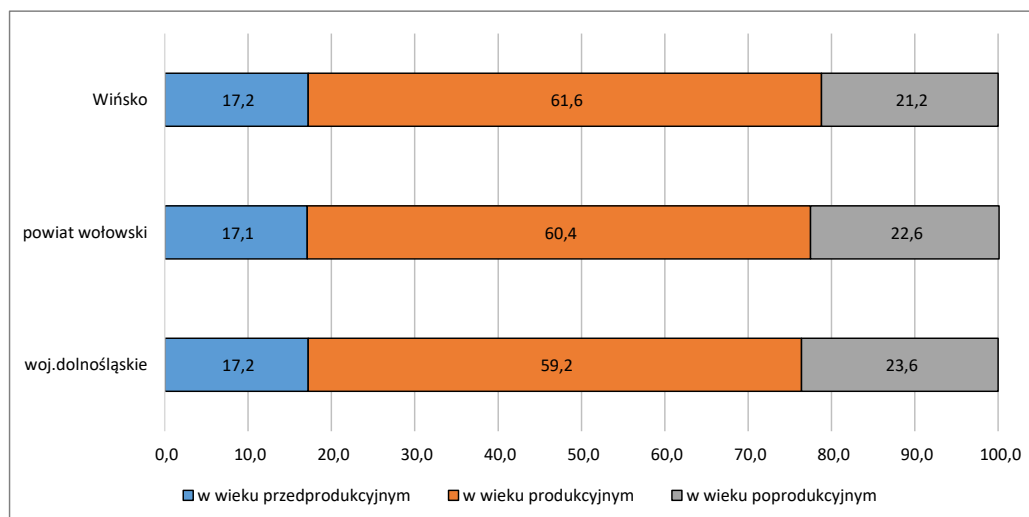

Rys. 2 Zmiana liczby mieszkańców gminy Wińsko w latach 2016-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wińsko.

Potencjał demograficzny gminy zależy nie tylko od liczby mieszkańców, ale także od jej struktury. Gminę Wińsko charakteryzuje sytuacja demograficzna porównywalna z sytuacją regionu. Udział mieszkańców młodych, tj. poniżej 17 roku życia, wynosił w 2020 r. 17,2% i nie odbiegał od wartości odnotowanych w powiecie oraz województwie (ryc. 3.). Analiza danych historycznych wskazuje jednak na zachodzenie w gminie, jak i w całym regionie, zmian

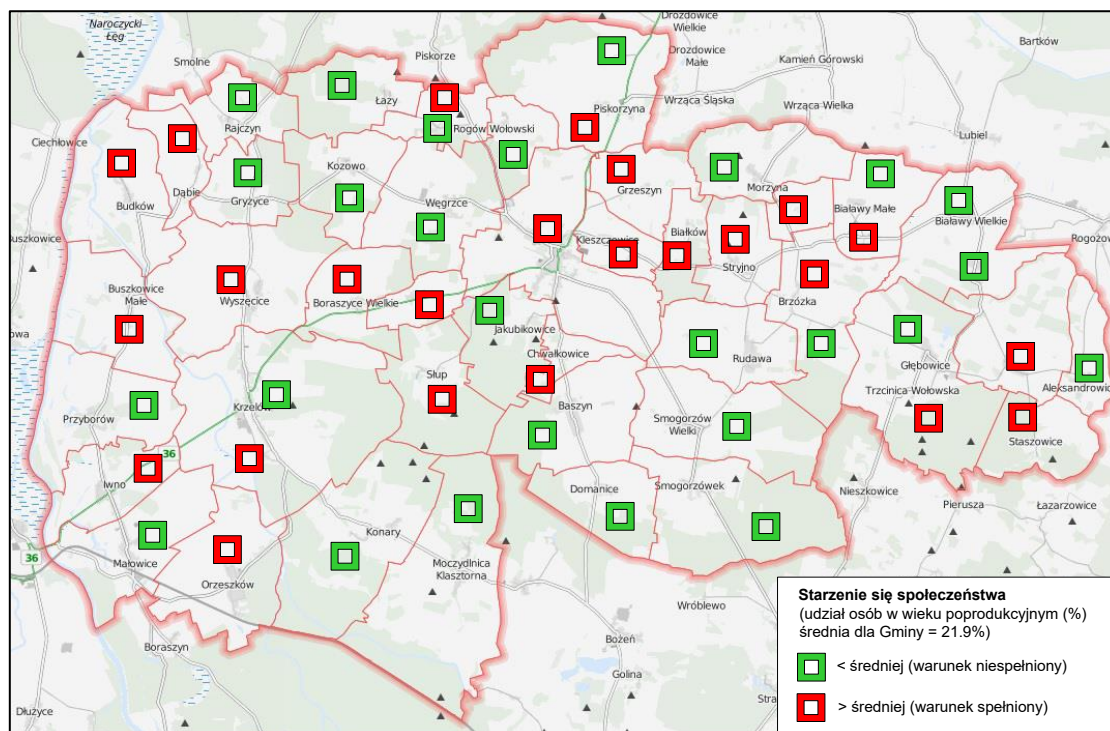
zmierzających do starzenia się społeczności. W ciągu zaledwie 5 lat w gminie udział osób w wieku przedprodukcyjnym spadł o nieco ponad 2% (gdy w województwie wzrósł 2,4%) przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym o ponad 8% (w województwie dolnośląskim o ponad 11%).

Rys. 3 Struktura mieszkańców według ekonomicznych grup wieku w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Dysproporcje w rozmieszczeniu miejscowości o najwyższym udziale osób w wieku poprodukcyjnym są wyraźne i wskazują na obszary, które już teraz wymagają stosownej interwencji (m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów).

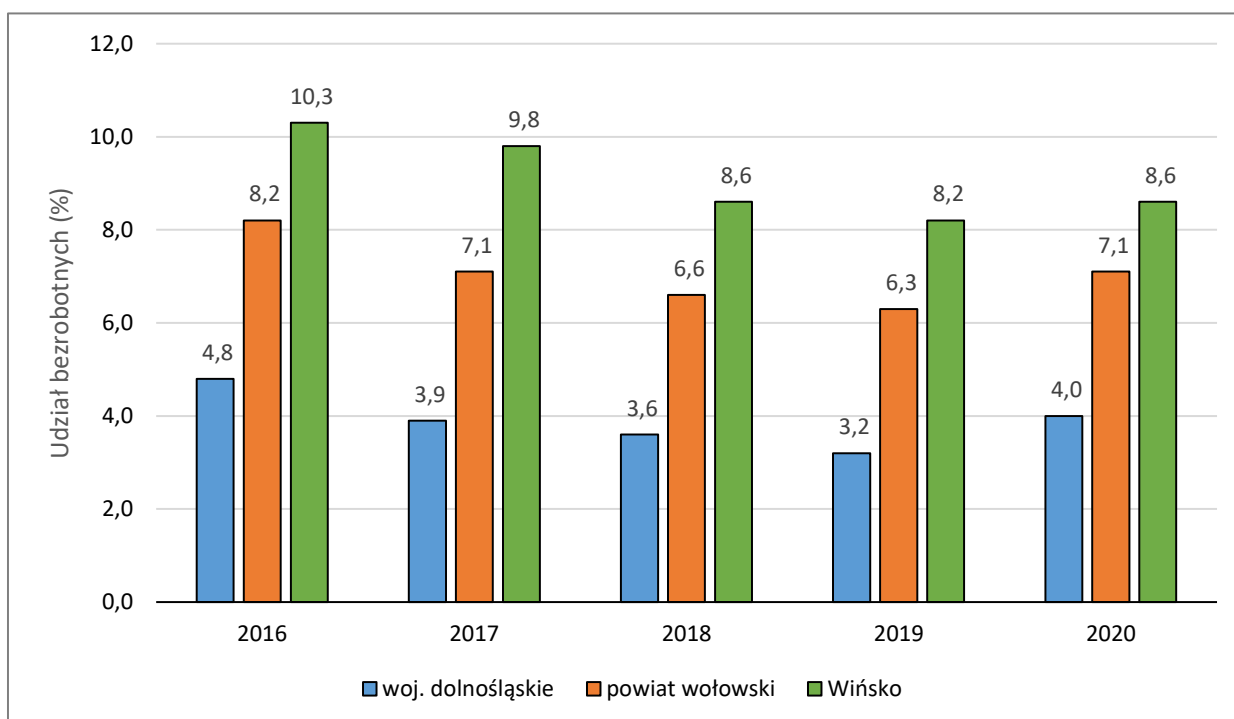
Rys. 4 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w 2021 r. w gminie Wińsko.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wińsko.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Wińsko udział osób w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. wyniósł 21,9%. Prawie połowa miejscowości charakteryzuje się przekroczeniem wartości średniej wskaźnika starości demograficznej. Największe wartości wskaźnika występują w miejscowościach o relatywnie niewielkiej liczbie mieszkańców. Są to wsie, które nie rozbudowują się, a tym samym nie zwiększa się ich potencjał ludnościowy. Wyjątek stanowi miejscowość Wińsko, o najwyższym potencjale ludnościowym, ale o bardzo niekorzystnej strukturze wiekowej.

I.2.2. Bezrobocie

Jedną z podstawowych sytuacji zakwalifikowanych jako zjawisko negatywne społecznie jest bezrobocie. W powiecie wołowskim na koniec 2020 r. zarejestrowanych było 1995 bezrobotnych, w tym 435 zamieszkiwało w gminie Wińsko (21,8%). W latach 2016-2020 ze względu na wpływ szeregu czynników makroekonomicznych w całym kraju, w tym także w województwie dolnośląskim i powiecie wołowskim, odnotowano spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Spadek ten wyniósł średnio 19%. Wpłynęło to m.in. na zmiany udziału osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym. Stopa bezrobocia rejestrowanego (stosunek osób pozostających bez pracy względem osób aktywnych zawodowo) wynosił w powiecie 11,7% i był wyższy od wartości dla województwa dolnośląskiego (5,6%).

Rys. 5 Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2016-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Przestrzenny rozkład bezrobocia w gminie Wińsko wykazuje wewnętrzne dysproporcje.

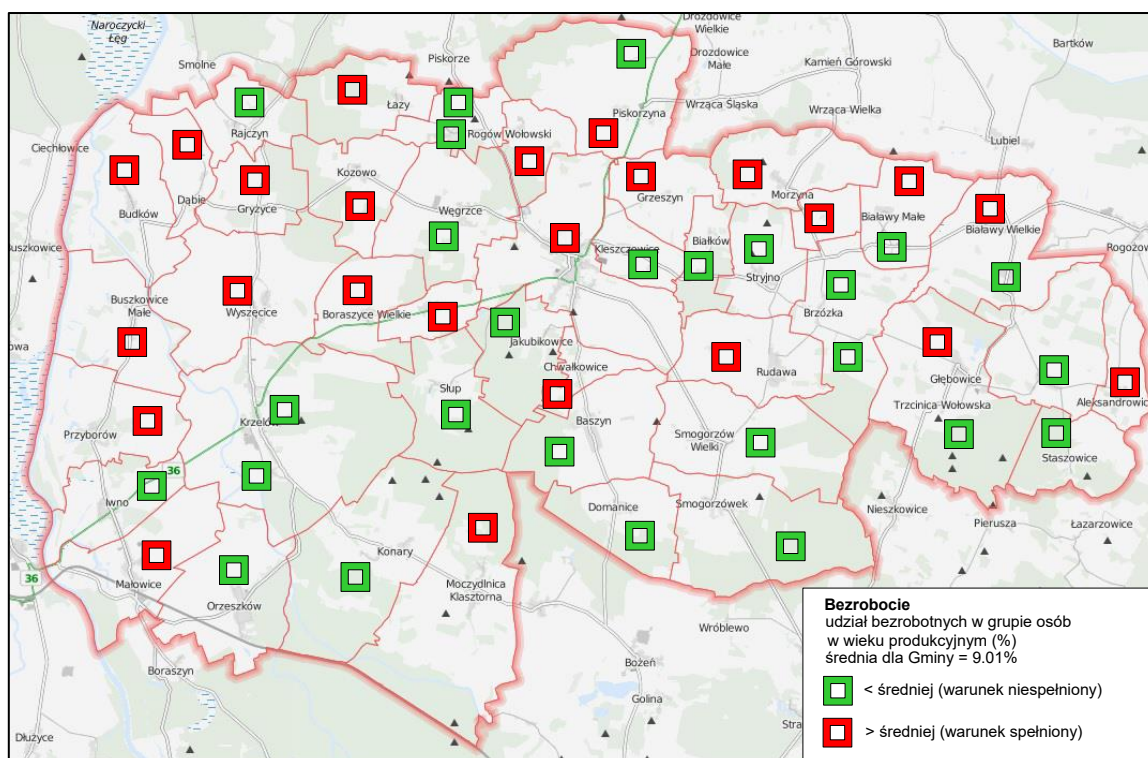
Bezrobocie
 udział bezrobotnych w grupie osób
 w ogólnej liczbie mieszkańców (%)
 średnia dla Gminy = 5,5%

■ < średniej (warunek niespełniony)

■ > średniej (warunek spełniony)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie.

³ W związku z brakiem danych o liczbie aktywnych zawodowo w poszczególnych wsiach, analizę dotyczącą osób bezrobotnych przeprowadzono w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców oraz do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

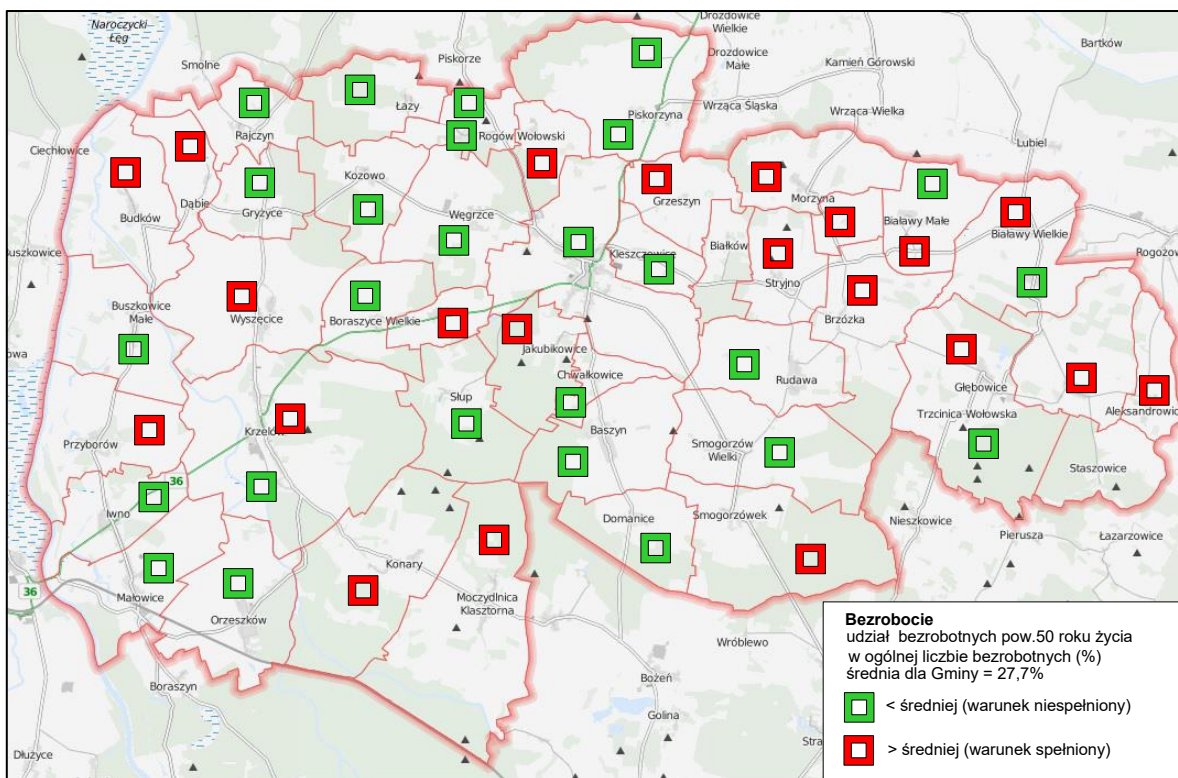

Rys. 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. w gminie Wińsko.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie.

Grupą bezrobotnych znajdującą się w szczególnej sytuacji i wymagającą podjęcia szczególnych działań są osoby długotrwale bezrobotne (osoby, które w okresie ostatnich 2 lat pozostawały w rejestrze urzędu pracy przez minimum 12 miesięcy). Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie (PUP), liczba osób pozostająca bez pracy powyżej 12 miesięcy zamieszkująca na terenie gminy wyniosła w 2021 r. 297 osób, co stanowiło prawie 68% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Występowanie tego niekorzystnego zjawiska koresponduje z bezrobociem osób starszych, po 50. roku życia. W gminie Wińsko udział bezrobotnych po 50 r.ż. w 2021 r. stanowił prawie 1/3 wszystkich zarejestrowanych w PUP. Jest to szczególnie niekorzystne ze względu na spadek aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rosnące zagrożenie wynikające ze względów ekonomicznych (konieczność wsparcia z tytułu pomocy społecznej). „Wymaga to od instytucji gminnych, ale również od liderów społecznych i lokalnych organizacji pozarządowych, zastosowania szczególnych form wsparcia. Ważna jest także dywersyfikacja źródeł pomocy: dbanie o to, aby GOPS nie był jedyną instytucją pomocową w gminie, a PUP w powiecie, które udzielają wsparcia osobom wykluczonym z rynku pracy. Niestety do tej pory to główne ośrodki wsparcia dla mieszkańców gminy”⁴.

⁴ *Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wińsko 2016-2026, s.10.*

Rys. 9 Udział bezrobotnych po 50. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Wińsko.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie.

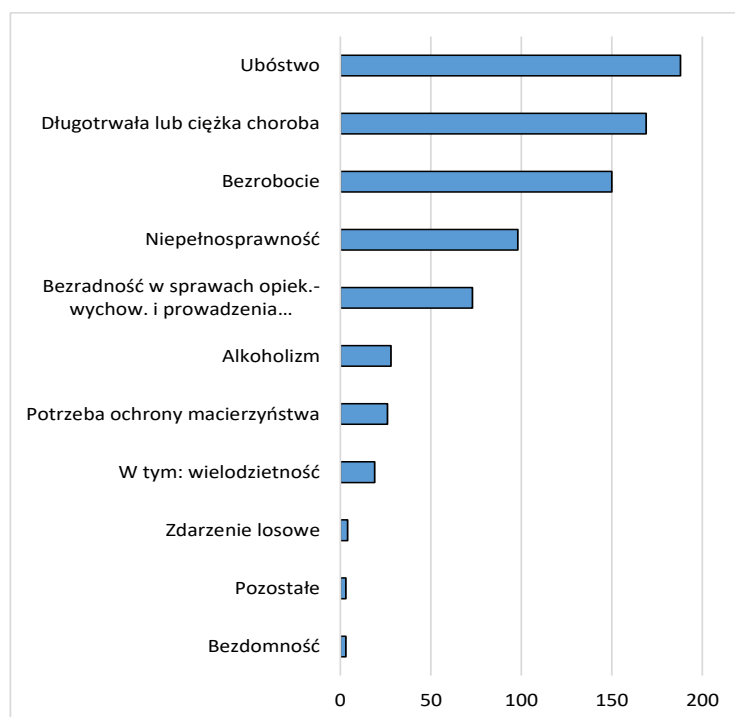
I.2.3. Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Wisku udzielił w 2020 r. pomocy 449 mieszkańcom. Systemem pomocy społecznej objął zatem wsparciem 12,2% mieszkańców gminy.

Z informacji GOPS wynika, że w ostatnich kilku latach liczba rodzin (w tym liczba mieszkańców) korzystających z pomocy społecznej sukcesywnie maleje. Jedyny wyjątek stanowi kategoria długotrwałej lub ciężkiej choroby, gdzie wystąpił wzrost o 4,32%. Prawdopodobnie może być to związane ze starzeniem się społeczeństwa i większą liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym, bardziej narażoną - ze względu na wiek i stan zdrowia - na długotrwałe i ciężkie choroby. Trend spadkowy wynika m.in. z aktualizacji przepisów określających kryteria przyznania wsparcia czy poprawy sytuacji na regionalnym rynku pracy. Zmiany te przyczyniły się do spadku liczby osób bezrobotnych, a co za tym idzie, do ograniczenia liczby odbiorców pomocy społecznej. Zmianę można również upatrywać we wprowadzeniu programu 500+.

Analiza przyczyn przyznania wsparcia wskazała, że głównym powodem jest ubóstwo. W 2021 r. z pomocy GOPS z ww. powodu korzystało w sumie 166 rodzin, co stanowi ponad połowę wszystkich beneficjentów wsparcia. Najczęstszymi przyczynami występowania ubóstwa są bezrobocie oraz niska dochodowość gospodarstw. Najczęściej problem ubóstwa diagnozowano w rodzinach, w których występuje również problem długotrwałej choroby czy niepełnosprawności. Wynika to z faktu relatywnie niskich dochodów, które nie wystarczają do zapewnienia godnych warunków życia rodzinom. Tym samym rodziny, np. wielodzietne, spełniają

kryterium dochodowe objęcia pomocą społeczną.

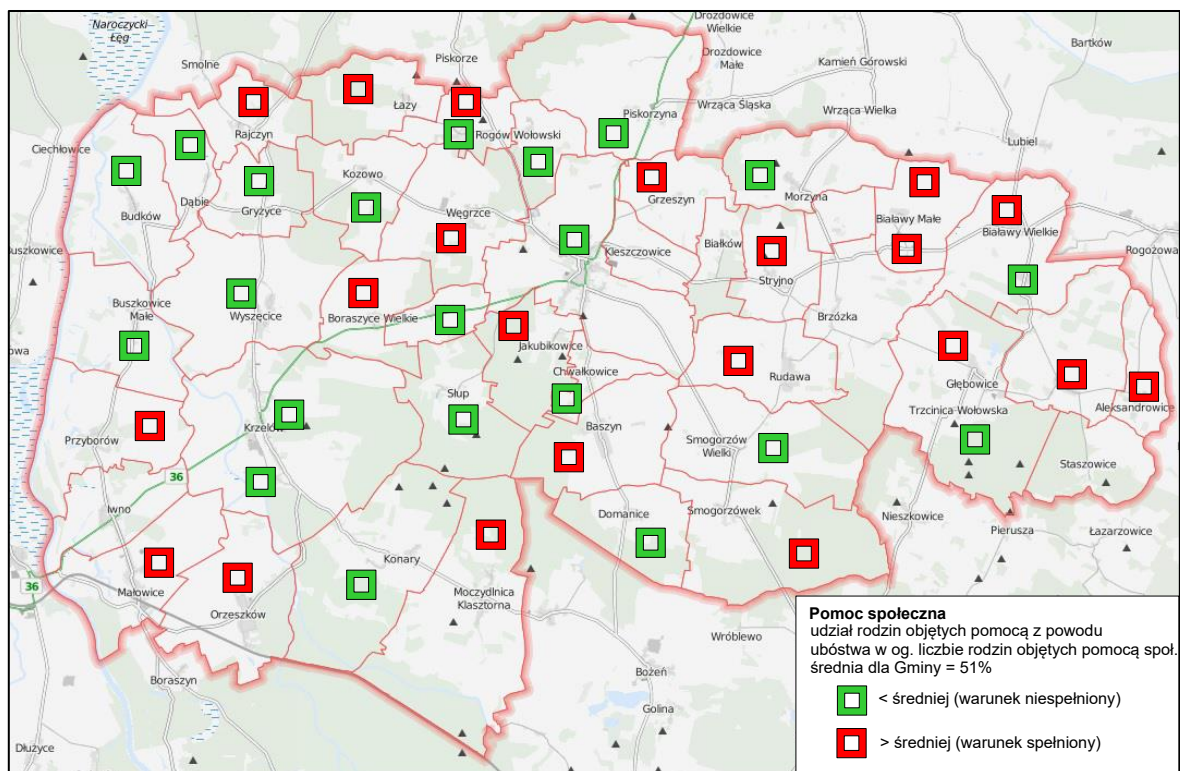

Rys. 10 Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Wińsko w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wińsku.

Analiza szczegółowa zmierzająca do wyznaczenia obszarów o koncentracji problemów społecznych została przeprowadzona w odniesieniu do rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa⁵. Zróżnicowanie przestrzenne gminy pod tym względem jest znaczne. Wartość wskaźnika udziału rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą powyżej średniej (51%) wystąpiła w 21 miejscowościach. Najwyższe wartości wskaźnika wystąpiły w miejscowościach: Moczydlnica Klasztorna, Przyborów, Białawy czy Grzeszyn.

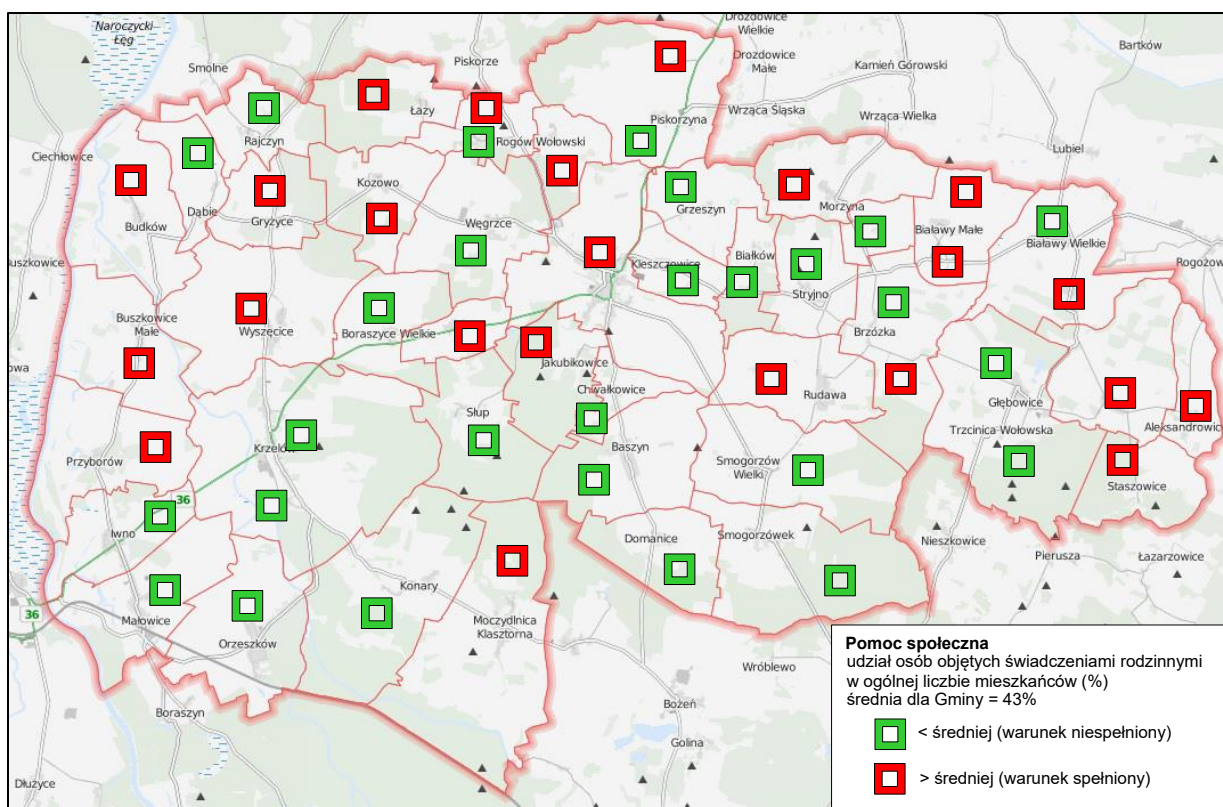
⁵ Zrezygnowano z analizy przestrzennej wskaźnika dedykowanego wsparciu z powodu bezrobocia (mimo że stanowi drugi w kolejności powód udzielanej pomocy) ze względu na szczegółowe opisanie tego problemu w rozdziale wyżej.

Rys. 11 Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną w 2021 r. w gminie Wińsko.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wińsku.

Szczególnym przejawem koncentracji negatywnych zjawisk społecznych związanych z ubóstwem jest relatywnie wysoki udział osób objętych świadczeniami rodzinnymi. Zgodnie z danymi GOPS, w 2021 r. z tej formy wsparcia korzystało w sumie 3455 osób, tj. 43% wszystkich mieszkańców gminy. Jak wskazują dane GOPS, problem ten często wynika z innych, nawarstwiających się negatywnych zjawisk występujących w rodzinach. Są to: ubóstwo, uzależnienia, niepełnosprawność, choroby. Pomiędzy nimi zachodzi więc swoisty związek przyczynowo-skutkowy, który pogłębia izolację społeczną.

Rys. 12 Udział osób objętych świadczeniami rodzinnymi w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Wińsko w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wińsku.

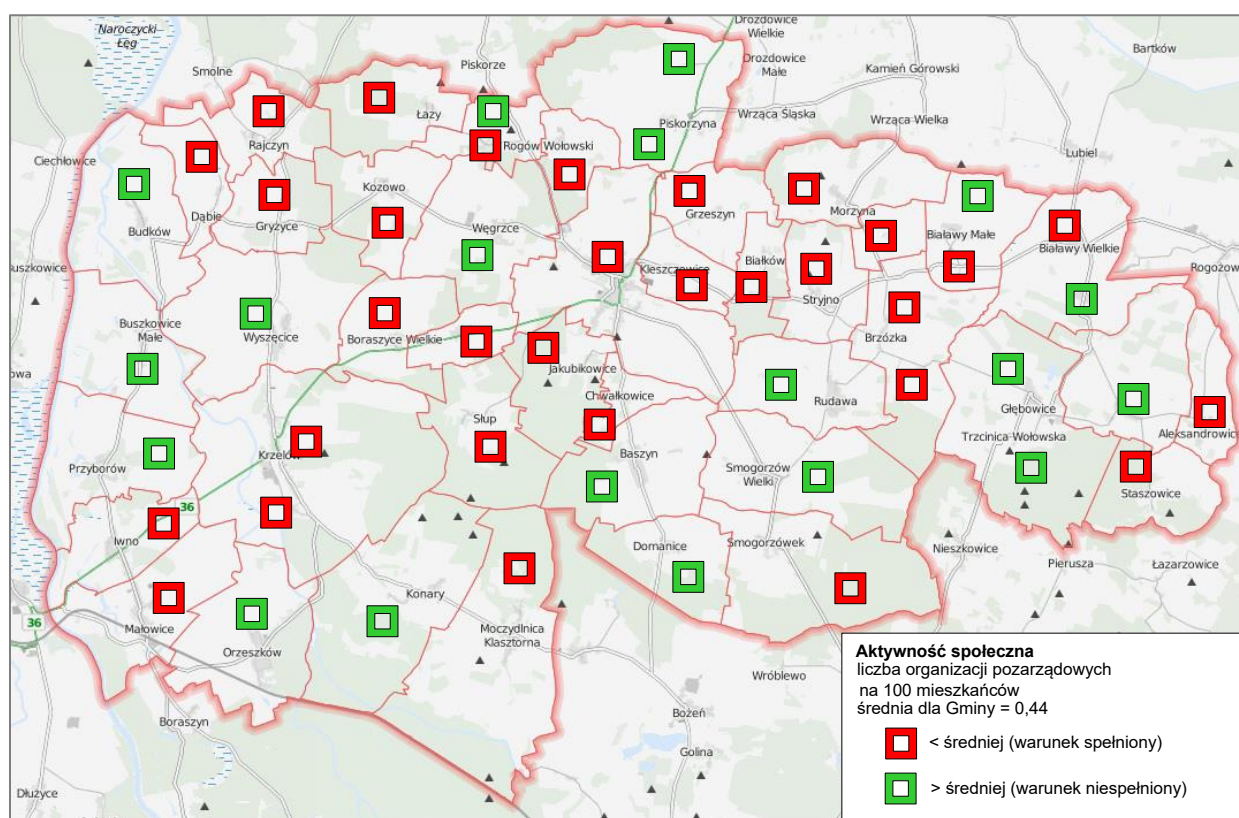
Warto ponadto pamiętać, że malejąca liczba osób otrzymujących świadczenia nie musi być, i często nie jest, wskaźnikiem poprawy jakości życia mieszkańców. Wystarczy bowiem, że zmieniają się kryteria dostępu lub „zamrożone” zostaną progi dochodowe uprawniające do świadczeń, by zmieniła się liczba świadczeniobiorców, pomimo że sytuacja ekonomiczna i społeczna poszczególnych osób, jak i wspólnoty lokalnej, pozostaje bez zmian⁶.

I.2.4. Aktywność społeczna i obywatelska

Wszystkie obszary życia w gminie Wińsko wspierane są przez działania organizacji pozarządowych, których ogólna liczba na koniec 2021 r. wyniosła 33. Zgodnie z danymi REGON liczba ta utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Duże znaczenie mają OSP, na których spoczywa częściowo ciężar aktywizacji mieszkańców. Jest to sytuacja charakteryzująca większość gmin wiejskich w Polsce. Tym samym każdy nowy przejaw inicjatywy oddolnej w postaci organizacji pozarządowej stanowi pozytywny element kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego. W gminie Wińsko inicjatorami działań prospołecznych są m.in. stowarzyszenia powołane w poszczególnych miejscowościach na potrzeby szeroko rozumianego rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych. Sama gmina zaś należy do Lokalnej Grupy Działania „Kraina

⁶ *Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wińsko 2016-2026, s.8.*

Łęgów Odrzańskich”, co stanowi istotny atut dla rozwoju działalności społecznej. Ponadto na bieżąco gmina współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Analiza przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii rozwoju gminy wykazała, że środki przeznaczone z jej budżetu na realizację zadań przez organizacje pozarządowe systematycznie wzrastają. Pomimo to dostrzegalne są dysproporcje w poziomie aktywności mieszkańców. Duże rozproszenie sieci osadniczej oraz zróżnicowanie potencjału ludnościowego sprawia, że nie w każdej miejscowości działa organizacja pozarządowa. Tym samym poziom nasycenia podmiotami jest relatywnie niewysoki. W 2021 r. zgodnie z danymi GUS, na każde 100 mieszkańców przypadało 0,44 podmiotu III sektora. Zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika jest bardzo duże. Szczególny przypadek stanowi miejscowość Wińsko. Pomimo największego potencjału dla rozwoju aktywności w gminie, poziom nasycenia podmiotami ngo wynosi zaledwie 0,24 na 100 mieszkańców.

Rys. 13 Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców w gminie Wińsko w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html>.

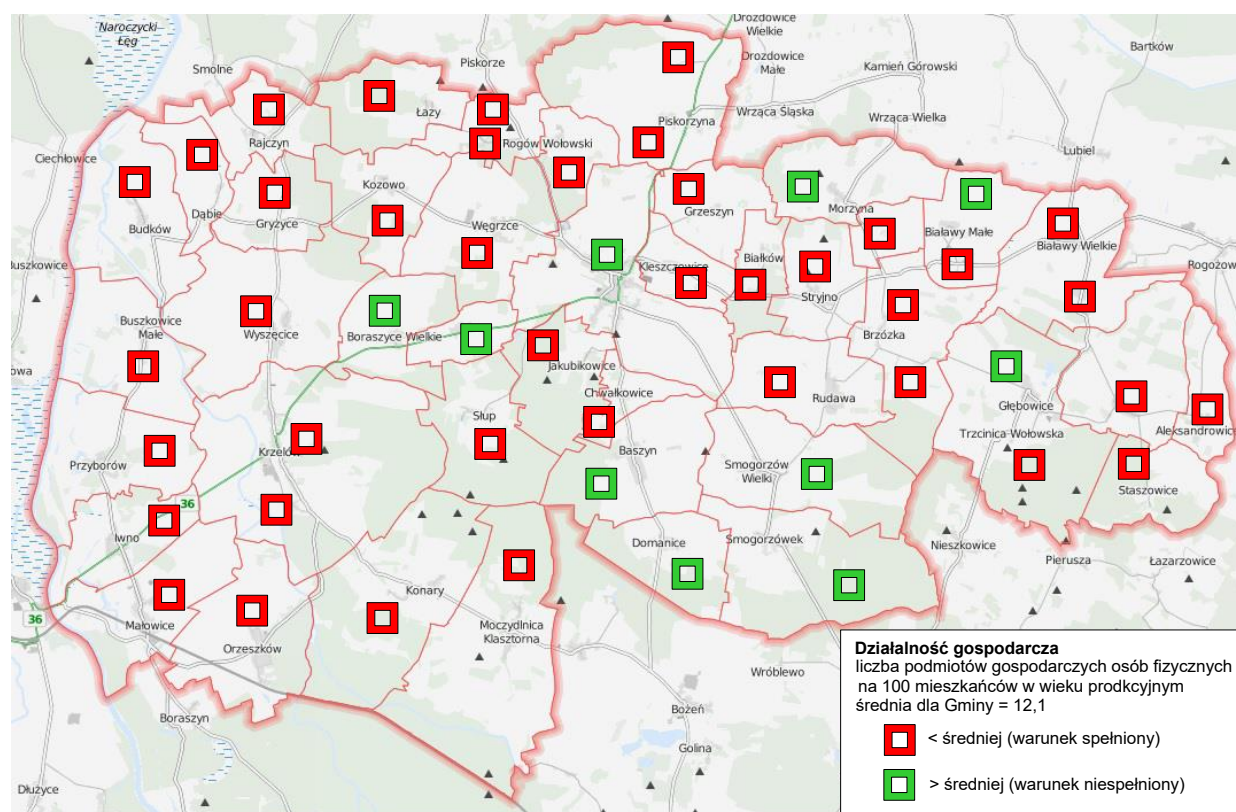
I.3. Sfera gospodarcza

Gmina Wińsko to gmina o dominującej rolniczej funkcji. Użytki rolne zajmują ponad 65% powierzchni gminy, natomiast lasy - ponad 25%⁷.

⁷ Na podstawie *Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko*, Załącznik nr 1 do uchwały nr LXI/388/2014 Rady Gminy Wińsko z dnia 26 maja 2014 r

Uwarunkowania związane z położeniem gminy determinują jej potencjał gospodarczy i rozwój przedsiębiorczości. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w gminie zarejestrowanych było 606 podmiotów gospodarczych, z czego zdecydowanie przeważa sektor prywatny. Warunki dla rozwoju działalności gospodarczej sprawiają, że liczba firm wzrosła w latach 2016-2020 o 14%. Trend ten nie odbiega od kierunków zmian obserwowanych w powiecie oraz województwie. W sektorze prywatnym największą rolę odgrywają osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą (79,5% firm sektora prywatnego). Działalność gospodarcza prowadzona jest praktycznie we wszystkich branżach (sekcje PKD z 2007 r.).

Pomimo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych dostrzega się bardzo duże dysproporcje przestrzenne w rozwoju przedsiębiorczości w gminie. Dla oceny stopnia zróżnicowania wewnętrznego gminy pod względem rozwoju przedsiębiorczości wykorzystano dane o podmiotach zarejestrowanych w REGON, pochodzące z Bazy Internetowej Regon (<https://wyszukiwarkaregon.stat.gov.pl/>). Według nich, liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie różni się od danych Głównego Urzędu Statystycznego i wynosi 581 przedsiębiorstw, co stanowi 12,1 podmiotu na 100 mieszkańców.

Rys. 14 Podmioty gospodarcze osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Wińsko w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://wyszukiwarkaregon.stat.gov.pl/>.

Analiza danych wykazała, że znaczna część miejscowości charakteryzuje się słabym rozwojem przedsiębiorczości. Zaledwie w 10 miejscowościach wartość wskaźnika jest wyższa niż wartość referencyjna dla gminy. Tym samym można uznać, że główne źródło dochodu mieszkańców stanowi praca najemna oraz działalność rolnicza.

I.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

I.4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Droga krajowa i drogi wojewódzkie pełnią funkcję dróg regionalnych obsługujących północno-zachodnią część byłego województwa wrocławskiego oraz województw sąsiednich, jak również pełnią funkcję dróg zbiorczych dla pozostałych dróg o niższych kategoriach. Drogi powiatowe pełnią funkcję zbiorczą w dostępie do dróg wojewódzkich, drogi krajowej i S5 oraz łączą z sąsiednimi powiatami. Ich stan (poziom degradacji) to główna przyczyna wykluczenia komunikacyjnego o znaczeniu gospodarczym dla gminy Wińsko. Drogi gminne pełnią funkcję dróg lokalnych, obsługujących poszczególne jednostki osadnicze.

Gmina posiada sprawną sieć zewnętrznej i wewnętrznej komunikacji drogowej, która wiąże ją z ościennymi ośrodkami miejskimi - Ścinawą, Wołowem, Wąsoszem i Rawiczem. Linia kolejowa Wrocław - Zielona Góra - Szczecin przecinająca niewielki obszar na południu gminy (stacja kolejowa w Orzeszkowie), zapewnia tym terenom bezpośrednie połączenie z Wrocławiem i Głogowem. W przewozach pasażerskich dla obszaru gminy główną rolę odgrywa komunikacja PKS oraz prywatni przewoźnicy.

Długość dróg krajowych na terenie gminy wynosi 20,1 km, a dróg wojewódzkich - 23,1 km, co stanowi 20% długości całej sieci drogowej na terenie gminy. Uzupełnienie tego układu stanowią drogi powiatowe o długości 102,8 km i drogi gminne o łącznej długości 89 km. Drogi te przeznaczone są dla obsługi połączeń między wsiami, obsługi wsi i punktów obsługi rolnictwa, zbiorczych dojazdów do pól i terenów leśnych.

I.4.2. Infrastruktura techniczna

Gmina Wińsko charakteryzuje się słabszym dostępem do infrastruktury sieciowej w porównaniu z województwem i powiatem. Najkorzystniej przedstawia się poziom dostępności do sieci wodociągowej - wszystkie wsie w gminie posiadają sieć wodociagową. Funkcjonuje 7 podziemnych ujęć wody we wsiach: Węgrzce, Turzany, Moczydlnica, Kłasztorna, Małowice, Krzelów, Boraszyce Wielkie, Białawy Wielkie. Gęstość sieci rozdzielczej w analizowanym okresie utrzymywała się na stałym poziomie około 20 km/100 km². Jest ona co prawda niższa od wartości dla powiatu (49,5 km/100km²) oraz województwa (82,7 km/100km²), lecz wynika to z uwarunkowań przestrzenno-przyrodniczych gminy.

Tab. 1 Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Wińsko na tle powiatu i województwa w 2020 r.

Jednostka	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności					
	wodociąg		kanalizacja		gaz	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
województwo dolnośląskie	94,9	95,0	76,3	77,1	61,2	62,6
powiat wołowski	96,7	97,0	68,5	70,5	49,6	51,6
gmina Wińsko	99,9	99,9	12,3	12,6	0,1	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zdecydowanie niższy poziom korzystania z instalacji dotyczy sieci kanalizacyjnej. Sieć rozdzielcza wynosi w gminie 8,5 km/100km² i jest prawie pięciokrotnie niższa niż na obszarze powiatu i województwa. Z sieci kanalizacyjnej korzysta zaledwie około 13% mieszkańców gminy - wyłącznie część mieszkańców Wińska. Odległości między poszczególnymi miejscowościami a oczyszczalnią zbiorną oraz ukształtowanie terenu powodują, że musiałyby powstać co najmniej 3 nowe oczyszczalnie ścieków. Natomiast duże rozproszenie mieszkańców i wysoki udział użytków rolnych oraz lasów sprawia, że rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z infrastrukturą do ich oczyszczania, staje się ekonomicznie bezzasadna (koszty nieosiągalne). W pozostałych wsiach mieszkańcy posiadają indywidualne bezodpływowe zbiorniki oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zapotrzebowanie mieszkańców w zakresie ciepłownictwa jest prawie w całości pokrywane w indywidualny sposób przez samych użytkowników. Stosują oni różne rozwiązania, z przewagą wykorzystania węgla oraz drewna, a nieliczni używają gazu, oleju lub energii geotermalnej. W gminie nie występuje sieć ciepłownicza, jedynie część wspólnot mieszkaniowych ma kotłownie zbiorcze dla całego budynku.

I.4.3. Infrastruktura społeczna

W gminie funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, prowadzący ośrodki zdrowia w Wińsku, Krzelowie i Głębolicach. Ponadto w Krzelowie i Wińsku zlokalizowane są poradnie stomatologiczne. Z racji położenia gminy, usługi medyczne wyższego rzędu dostępne są w: Lubinie, Legnicy, Wołowie, Brzegu Dolnym oraz Wrocławiu.

W strukturze gminy Wińsko nie występują jednostki oświatowe szkolnictwa średniego, zawodowego i technicznego. Gmina prowadzi następujące placówki edukacyjne:

- publiczne szkoły:

- Szkoła Podstawowa im. Świętego Mikołaja z Miry w Krzelowie;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Markiewicza w Orzeszkowie;
- Szkoła Podstawowa w Wińsku;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Adama de Garnier w Głębolicach.

- przedszkola publiczne:

- Przedszkole Samorządowe w Wińsku.
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w: Krzelowie, Orzeszkowie i Głębowicach.

Wskutek zmiany organizacyjnej z 1 września 2019 r., polegającej na rozwiązaniu Zespołu Szkół Publicznych w Wińsku, powstały dwie samodzielne jednostki organizacyjne: Szkoła Podstawowa w Wińsku i Przedszkole Samorządowe w Wińsku.

W placówkach kształcenia podstawowego w roku szkolnym 2020/2021 kształciło się ogółem 530 uczniów, o 1,11% mniej niż w roku szkolnym 2016/2017. Natomiast z opieki przedszkolnej w gminie korzystało 204 dzieci, tj. o prawie 13% mniej niż w roku 2016/2017. Zgodnie z danymi GUS, liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) w 2020 r. w gminie Wińsko wynosiła 300. Udział dzieci objętych opieką przedszkoli utrzymuje się na względnie stałym poziomie i w 2020 r. wyniósł 66,7%.

Gmina Wińsko prowadzi również opiekę nad dziećmi do lat 3. W strukturze funkcjonuje Publiczny Żłobek w Wińsku jako jednostka budżetowa i organizacyjna. Prowadzony jest on w następujących placówkach:

- Publiczny Żłobek w Wińsku, ul. Na Piaski 10 (16 miejsc opieki),
- Publiczny Żłobek w Wińsku z filią w Iwnie, Iwno 6 (15 miejsc opieki),
- Publiczny Żłobek w Wińsku z filią przy ul. Szkolnej 4 (30 miejsc opieki),
- Publiczny Żłobek w Wińsku z filią w Głębowicach, Głębowice 10 (10 miejsc opieki).

Podstawową instytucją, która pełni funkcje kulturotwórcze na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Kultury z biblioteką gminną. Biblioteka publiczna mieści się w Wińsku, a jej filie - w Głębowicach i Krzelowie.

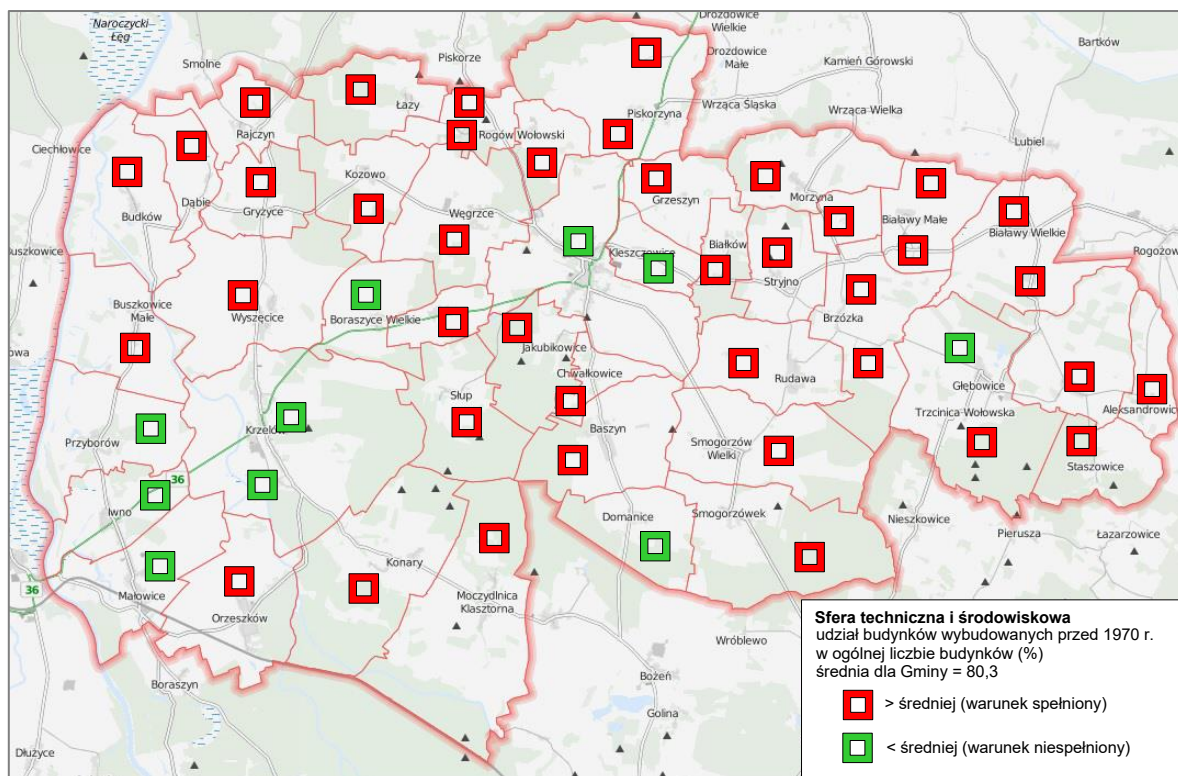
Świetlice występują w 37 miejscowościach: Aleksandrowice, Baszyn, Białawy, Białawy Wielkie, Boraszyce Małe, Boraszyce Wielkie, Brzózka, Budków, Buszkowice Małe, Chwałkowice, Dąbie, Domanice, Głębowice, Gryżyce, Grzeszyn, Iwno, Jakubikowice, Konary, Krzelów, Łazy, Małowice, Moczydlnica Klasztorna, Morzyna, Orzeszków, Piskorzyna, Przyborów, Rajczyn, Rudawa, Słup, Smogorzówek, Smogorzów Wielki, Staszowice, Stryjno, Turzany, Węgrzce, Wrzeszów, Wyszęce. Budowę nowych świetlic zaplanowano w miejscowościach: Kozowo i Białawy Małe.

W zakresie kultury fizycznej działalność prowadzi Gminny Ośrodek Sportu, Turystyki i Rekreacji w Wińsku. Mieszkańcy mogą korzystać z obiektów sportowych zlokalizowanych na terenie gminy, do których należą: stadion w Wińsku, hala sportowa w Wińsku, nowo wybudowana sala sportowa w Orzeszkowie, teren rekreacyjny (pole biwakowe) w Budkowie oraz Zalew Słup (kąpielisko, łowisko specjalne). Większość obiektów jest w stanie dobrym. Siedziba GOSTiR została gruntownie wyremontowana, zagospodarowano teren Zalewu Słup. W 29 wsiach usytuowane są boiska sportowe. Część z nich pełni funkcje rekreacyjne, a niektóre nie są używane.

Oprócz Wińska, jedynie w miejscowościach, w których funkcjonują kluby sportowe, istnieją pełnowymiarowe (B i A) boiska sportowe: Krzelów, Orzeszków, Głębowice. Oprócz tego mieszkańcy mogą korzystać z 2 boisk wielofunkcyjnych i 4 Otwartych Stref Aktywności. Utrudniony jest dostęp do infrastruktury sportowej w porze zimowej. (poza 2 halami sportowymi).

I.5. Sfera techniczna i środowiskowa

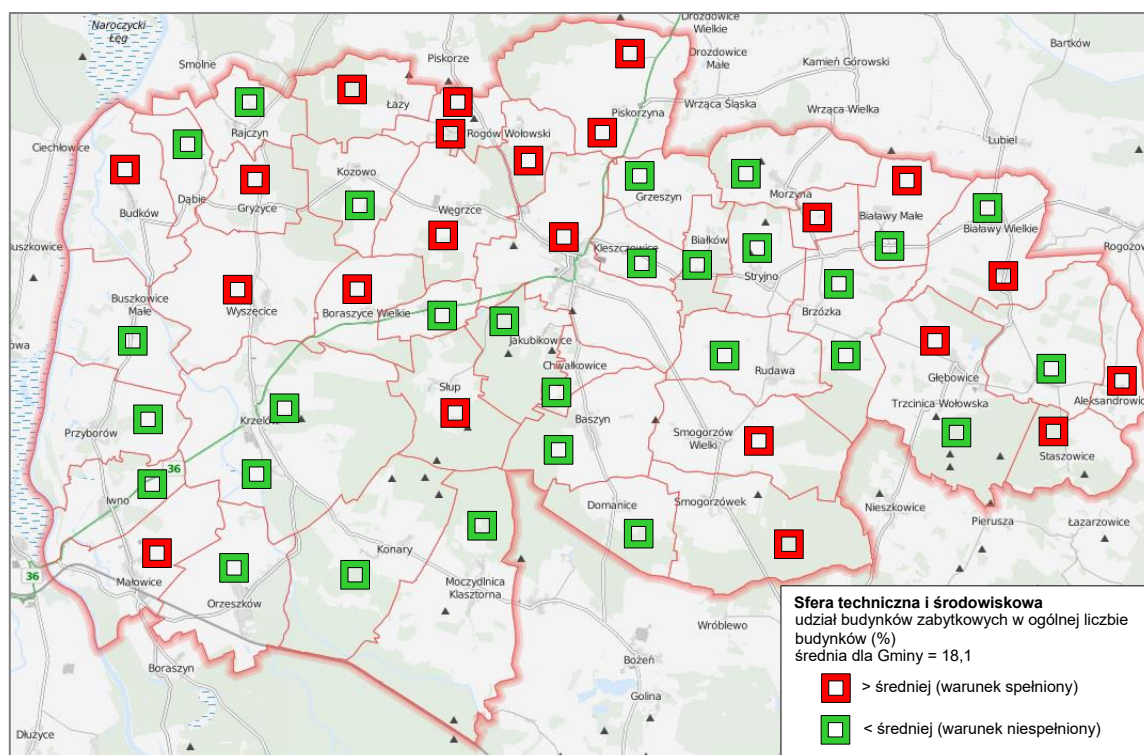
Grupa zjawisk negatywnych w sferze technicznej dotyczy głównie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkalnym oraz brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. W efekcie są to budynki, których system grzewczy opiera się na paliwie stałym, ale także charakteryzujące się niekorzystnymi parametrami w kwestii energooszczędności. Na terenie gminy Wińsko ogrzewanie obiektów oparte jest na bazie rozwiązań indywidualnych, takich jak kotłownie, piece lub wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania. Sieci ciepłownicze nie występują. W celu zaspokojenia potrzeb grzewczych mieszkańcy jako paliwo wykorzystują głównie paliwa stałe (ok. 99% całkowitego zapotrzebowania), w tym węgiel (ok. 82%) i biomasę (ok. 17%). Powszechne stosowanie węgla wynika z jego atrakcyjnej ceny (w stosunku do innych paliw). Wykorzystanie pozostałych „ekologicznych” paliw (np. gaz, olej opałowy) w gminie, pomimo że posiadają znikomy wpływ na środowisko, w dalszym ciągu jest mało popularne. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (w budynkach mieszkalnych) rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury sprzyja kumulacji zanieczyszczeń (głównie pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5}), tzw. niskiej emisji. Budynki będące własnością gminy, zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych kotłów. Paliwem wykorzystywanym do celów grzewczych są głównie: ekogroszek, pellet, drewno i węgiel. Największy problem z wykorzystywaniem nieekologicznych źródeł ciepła dotyczy najstarszych budynków (zwłaszcza wybudowanych przed 1970 r.).

Rys. 15 Udział budynków wybudowanych przed 1970 r. w ogólnej liczbie budynków w gminie Wińsko w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wińsko.

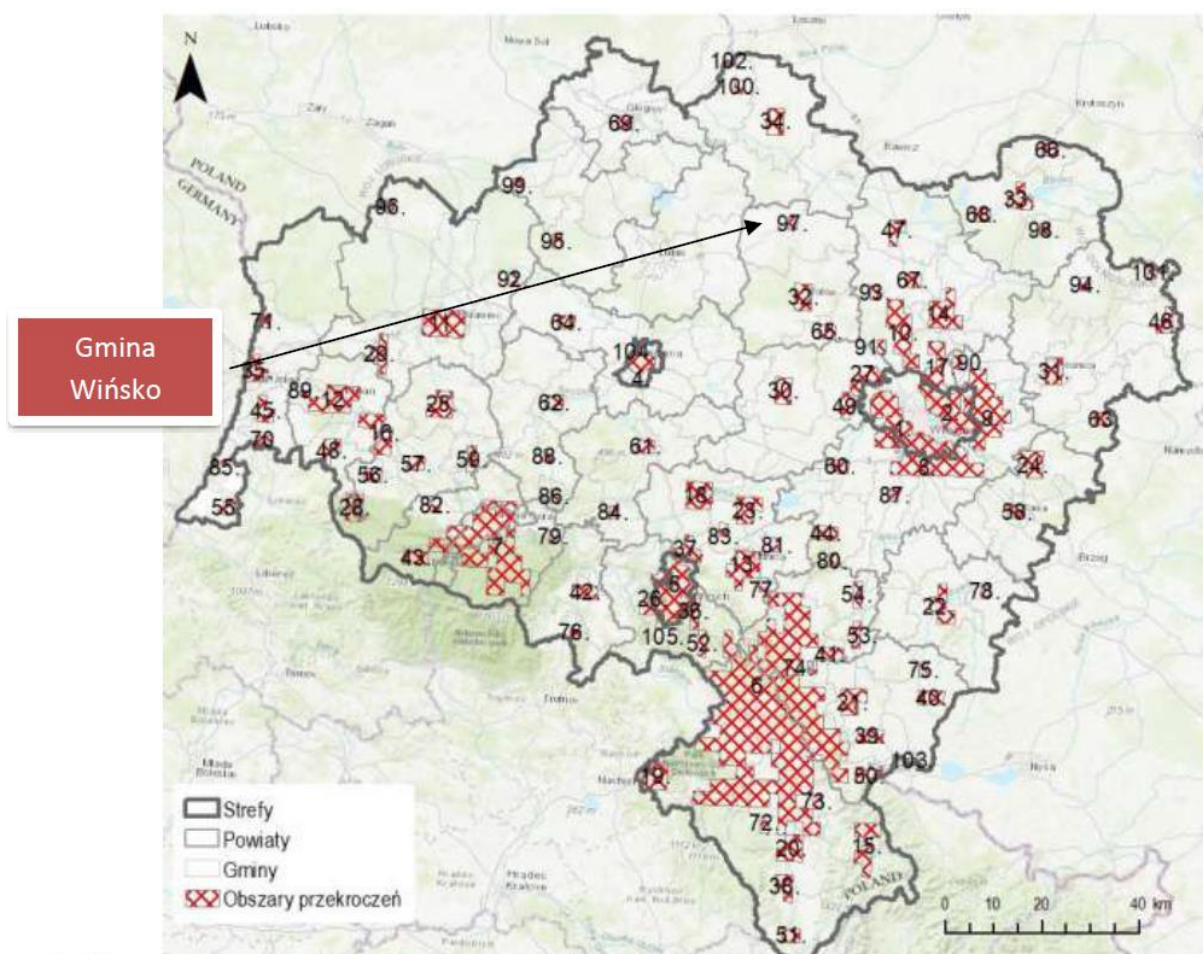
Istotny element sfery technicznej determinowany jest strukturą zabudowy wynikającą z dziedzictwa historycznego regionu. Na terenie gminy występuje wiele obiektów i zespołów zabytkowych o dużej wartości historycznej. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy, w miejscowościach zlokalizowanych jest łącznie 448 budynków mieszkalnych i niemieskalnych wpisanych do ewidencji zabytków oraz rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ich rozmieszczenie jest nierównomierne. Na uwagę zasługuje ponadto fakt, że do rejestru zabytków wpisany jest układ urbanistyczny Wińska.

Rys. 16 Udział budynków zabytkowych (mieszkalnych i niemieskalnych) w ogólnej liczbie budynków w gminie Wińsko w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wińsko.

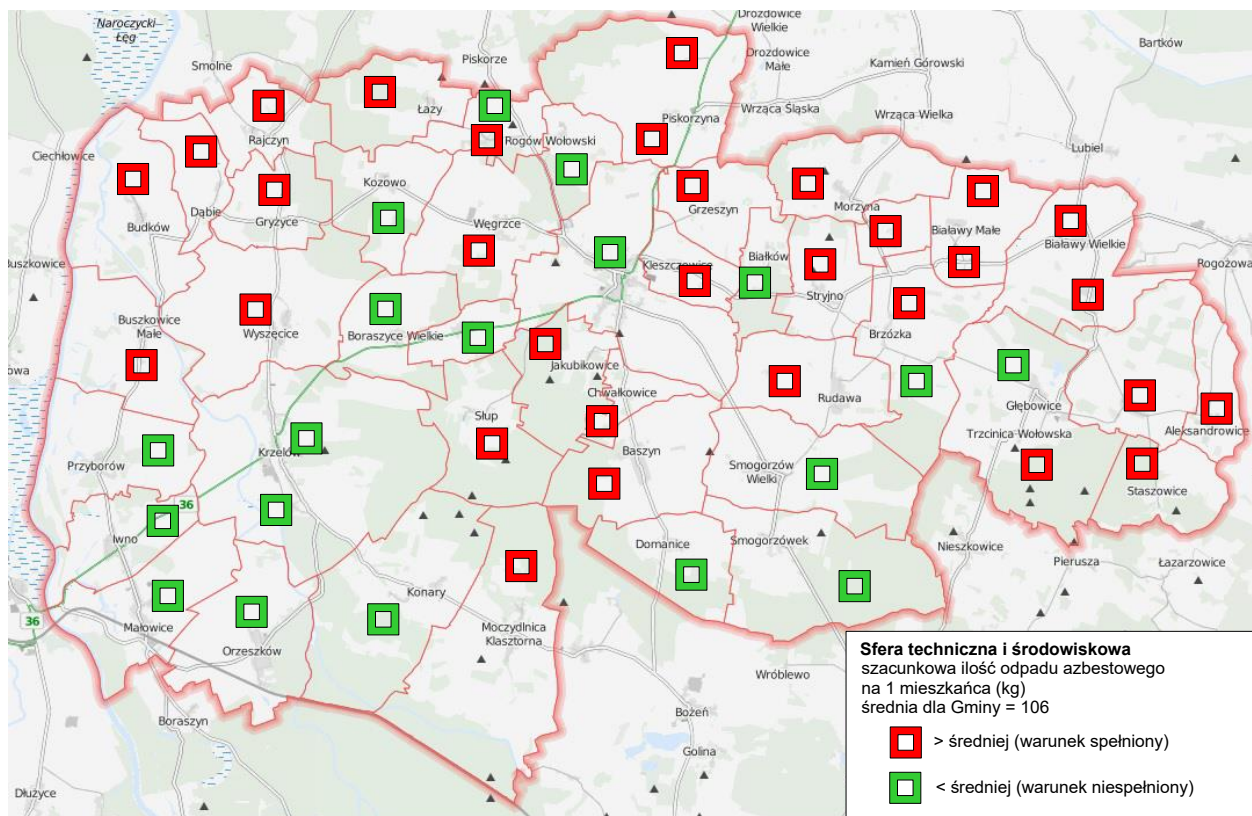
Jednym z elementów wyznaczenia sytuacji kryzysowej w ramach sfery środowiskowej jest przekroczenie stężeń substancji szkodliwych dla środowiska i człowieka. Jednym ze szczególnie doskwierających i dostrzegalnych problemów jest emisja szkodliwych gazów i pyłów. Gmina Wińsko znajduje się w strefie dolnośląskiej w zakresie oceny jakości powietrza. Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim - raport wojewódzki za rok 2019 klasyfikuje gminę do obszaru przekroczeń poziomów dopuszczalnych/docelowych benzo(a)pirenu. Podwyższona wielkość emisji substancji szkodliwych jest związana przede wszystkim z niską emisją z systemów grzewczych, głównie z lokali mieszkalnych ogrzewanych indywidualnymi źródłami ciepła na paliwa stałe.

Rys. 17 Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w województwie dolnośląskim w 2019 r.

Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Wińsko na lata 2021-2024 z perspektywą do 2036 r., s. 16.

Określenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej obejmuje również obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Gmina Wińsko posiada uregulowaną gospodarkę odpadami. Specyficzną grupę odpadów stanowią jednak odpady zawierające azbest. W związku z kancerogennymi właściwościami azbestu niezbędne jest ograniczenie kontaktu z nim do minimum. W związku z powyższym przyjęto *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wińsko na lata 2012 - 2032*. W wyniku inwentaryzacji ilość odpadu azbestowego na terenie gminy oszacowano na 892,0 Mg, z czego ponad 85% znajdowało się na obiektach będących własnością osób fizycznych. Stopniowo jednak odpady te są utylizowane. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w 2021 r. zutylizowano ich 86,40 Mg. Dysproporcje przestrzenne w rozmieszczeniu odpadów azbestowych w gminie są znaczne i wynikają przede wszystkim z liczby oraz wieku budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Rys. 18 Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca (kg) w 2021 r. w gminie Wińsko.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wińsko.

II. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji

II.1. Identyfikacja obszarów zdegradowanych

Obszar zdegradowany to przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe, techniczne) oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Wyznaczając obszar zdegradowany, uwzględniono powyższe zasady. Diagnoza oparta została na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim problemy społeczne w gminie Wińsko. Dokonano również analizy podstawowych obszarów funkcjonowania gminy - gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej i środowiskowej.

Dla potrzeb wyznaczenia obszaru zdegradowanego określono listę potencjalnych wskaźników, które posłużyły zarówno do analizy porównawczej sytuacji gminy na tle regionu, a przede wszystkim - do przestrzennego zobrazowania zróżnicowania wewnętrznego. Poziom wewnętrznych dysproporcji rozwoju zbadany został w odniesieniu do 50 jednostek analitycznych, tj. miejscowości. W przypadku miejscowości Wińsko dodatkowo przeprowadzono analizę w odniesieniu do poszczególnych punktów adresowych. Dla wskazanych jednostek pozyskano dane z Urzędu Gminy Wińsko oraz instytucji zewnętrznych, m.in. Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie czy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dane poddano ocenie pod kątem stworzenia zestawu porównywalnych wskaźników odnoszących wartość danej cechy do miejscowości. Dobór wskaźników opierał się przede wszystkim na poprawności metodologicznej. Zestaw wskaźników musiał w sposób czytelny przedstawiać dany problem, być łatwy w odbiorze, opierać się o dostępne dane umożliwiające jego weryfikację, pozwolić na ocenę dysproporcji rozwojowych w gminie oraz być skonstruowany zgodnie z zasadami matematycznymi i statystycznymi. Kolejnym kryterium była reprezentacja przestrzenna - wskaźnik musiał dać możliwość prezentacji w odniesieniu do jednostki mniejszej niż gmina, w tym przypadku do miejscowości⁸.

W wyniku powyższej procedury wybrano zestawienie 12 wskaźników, które zastosowano dla ostatecznego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

⁸ Część danych statystycznych charakteryzujących dane zjawisko czy proces nie jest agregowana przez instytucje do jednostek mniejszych niż gmina, co tym samym uniemożliwia ich wykorzystanie do analizy przestrzennej wewnątrz danej jednostki.

Tab. 2 Wskaźniki sytuacji kryzysowych zdiagnozowanych w gminie Wińsko.

SFERA	WSKAŹNIKI
SPOŁECZNA	1. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. 2. Udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców. 3. Udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. 4. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych. 5. Udział bezrobotnych po 50. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych. 6. Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej w powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną. 7. Udział osób objętych świadczeniami rodzinnymi w ogólnej liczbie mieszkańców. 8. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców.
GOSPODARCZA	9. Podmioty gospodarcze osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.
ŚRODOWISKOWA	10. Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca (kg).
TECHNICZNA	11. Udział budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków. 12. Udział budynków zabytkowych (mieszkalnych i niemieszkalnych) w ogólnej liczbie budynków.

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej kolejności określono poziom koncentracji zjawisk negatywnych w sferze społecznej. Założono, że za obszar spełniający kryterium degradacji społecznej uznana zostanie jednostka, która charakteryzuje się kumulacją problemów społecznych, tj. na 9 analizowanych wskaźników wartości niekorzystne wystąpią w przypadku 4 wskaźników. Następnie analizie poddano natężenie występowania pozostałych zjawisk negatywnych w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Tak przeprowadzone postępowanie badawcze pozwoliło wskazać 28 jednostek, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego⁹.

⁹ Miejscowość Wińsko uwzględniono jako jedną jednostkę mimo przeprowadzenia analizy w odniesieniu do ulic.

Tab. 3 Zestawienie wskaźników do wyznaczenie obszaru zdegradowanego w gminie Wińsko¹⁰.

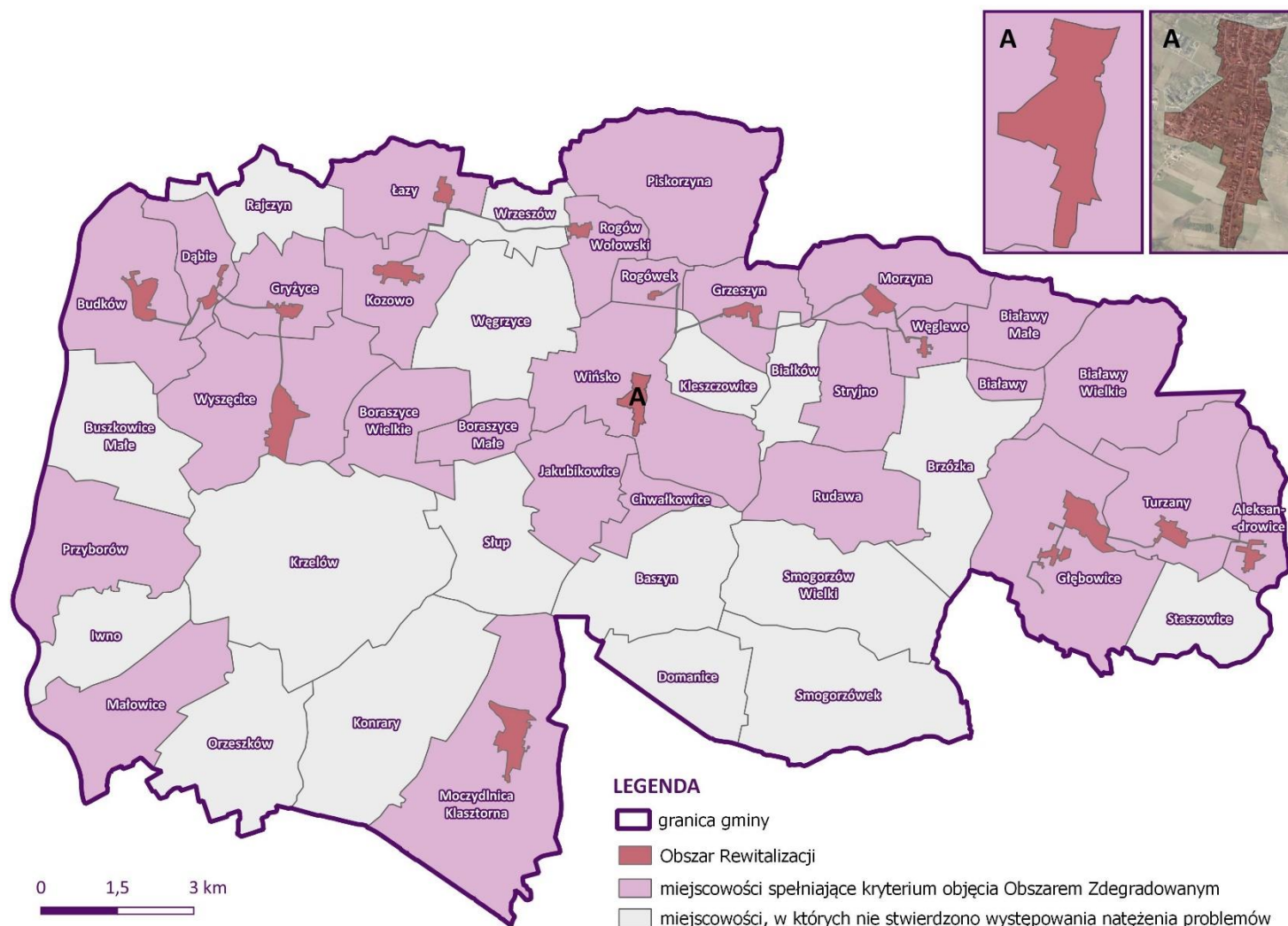
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (%)	Udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców (%)	Udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	Udział bezrobotnych pow. 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej w powód ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną (%)	Udział osób objętych świadczeniami rodzinnymi w ogólnej liczbie miesz. (%)	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	Podmioty gospodarcze osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca (kg) (kg/miesz.)	udział budynków wybudowanych przed 1970 (%)	udział budynków zabytkowych w ogólnej liczbie budynków (%)	degradacja społeczna	degradacja gospodarcza*	degradacja środowiskowa*	degradacja techniczna*	Obszar zdegradowany
GMINA wartość referencyjna	21,9	9,0	5,5	68,0	27,7	51	43	0,44	12,1	106	80,3	18,1					
Wińsko, w tym	24,0	9,0	5,1	69,0	22,6	14	48	0,24	13	31	57,0	21,0	5	0	0	1	6
ul. Akacyjowa	12,5						38	0,00	0				1	1	0	0	2
ul. Ciemna	20,0							0,00	0		100,0		1	1	0	1	3
ul. Dębowa								0,00	100				1	0	0	0	1
ul. Gwiazdka								0,00	0				1	1	0	0	2
ul. Kościelna	42,9						29	0,00	0		100,0	28,6	2	1	0	1	4
ul. Tadeusza Kościuszki	12,1	30,0	18,2	66,7	0,0	100	24	0,00	45	33	100,0	75,0	4	0	0	1	5
ul. Księżycowa							80	0,00	0		0,0		2	1	0	0	3
ul. Kwiatowa	40,0						80	0,00	50		0,0		3	0	0	0	3
ul. Adama Mickiewicza	24,1	12,0	7,0	75,0	20,0		58	0,35	11	56	88,2	35,5	6	1	0	1	8
ul. Na Piaski								0,00	0				1	1	0	0	2
ul. Nowa	32,3	4,7	2,5	100,0	20,0		22	0,50	8				2	1	0	0	3
ul. Ogrodowa	21,7	5,5	3,3	66,7			59	0,00	9	39	63,6	9,1	2	1	0	0	3
ul. 8 Maja	18,2							0,00	11	70	87,5	50,0	1	1	0	1	3
ul. Parkowa	15,8	10,0	5,3	0,0			68	0,00	10	52	50,0	16,7	3	1	0	0	4
ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego	24,4	8,6	4,9	70,6	5,9		49	0,57	16	40	50,0	24,6	3	0	0	1	4
ul. Plac Wolności	14,8	10,0	7,4	50,0	0,0		44	0,00	70		33,3	26,7	4	0	0	1	5
ul. Polna	21,6	12,5	8,1	66,7	100,0		19	0,00	17	24	31,6		4	0	0	0	4
ul. Przemysłowa	32,1	11,8	7,1	100,0	50,0		32	0,00	0	24	90,9	54,5	6	1	0	1	8
ul. Rawicka	21,9	2,5	1,6				22	0,00	15	46	44,0	16,0	1	0	0	0	1
ul. Robotnicza	40,0	33,3	10,0				50	0,00	0	94	100,0	16,7	5	1	0	1	7
ul. Rolna	15,7	3,3	2,0	100,0	100,0		49	0,00	7	65	84,6	23,1	4	1	0	1	6
ul. Sadowa	0,0	16,7	12,5				50	0,00	0				4	1	0	0	5
ul. Słoneczna	12,9	7,7	4,7	50,0	25,0		56	0,00	0	3	4,3		2	1	0	0	3

¹⁰ W przypadku koncentracji zjawisk negatywnych w przypadku sfery gospodarczej, środowiskowej i technicznej wartość „1” oznacza spełnienie warunku, nie zaś liczbę wskaźników o wartości mniej korzystnej niż średnia gminy. Ponadto w tabeli dla uproszczenia posłużono się określeniami typu „degradacja społeczna” - w każdym przypadku chodzi tu o degradację w analizowanej sferze: odpowiednio w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej.

ul. Spokojna	22,0	4,8	2,4	100,0			59	0,00	5	16	90,0		4	1	0	1	6
ul. Szkolna	9,1	60,0	54,5	66,7	83,3	100	55	0,00	20		87,5	25,0	6	0	0	1	7
ul. Tęczowa								0,00	0				1	1	0	0	2
ul. Widokowa								0,00	0				1	1	0	0	2
ul. Wincentego Witosa	34,4	8,3	3,9	66,7	16,7	50	66	0,00	19	17	54,5	13,6	3	0	0	0	3
ul. Wschodnia	25,9	16,7	7,4	100,0	50,0		78	0,00	8	17			7	1	0	0	8
ul. Zagrodowa						50		0,00					1	1	0	0	2
ul. Zjazdowa	10,0	6,9	4,0	50,0		57	68	0,00	10	22	66,7		3	1	0	0	4
Aleksandrowice	16,2	15,9	9,5	57,1	28,6	71	81	0,00	7	107	88,9	38,9	6	1	1	1	9
Baszyn	21,8	7,4	4,7	44,4	22,2	67	38	0,52	12	190	82,4	16,2	1	0	1	1	3
Białawy	23,1	6,7	3,8	50,0	50,0	100	62	0,00	0	240	85,7		5	1	1	1	8
Białawy Małe	16,1	12,7	8,0	100,0	14,3	80	54	1,15	25	116	96,2	46,2	5	0	1	1	7
Białawy Wielkie	20,5	18,8	11,1	69,2	38,5	71	39	0,00	10	163	90,6	12,5	6	1	1	1	9
Białków	57,1						0	0,00	0	39	100,0	12,5	2	1	0	1	4
Boraszyce Małe	27,0	13,6	8,1	100,0	33,3	33	46	0,00	14	104	85,7	9,5	7	0	0	1	8
Boraszyce Wielkie	26,2	14,3	8,2	100,0	20,0	67	39	0,00	20	28	80,0	28,0	6	0	0	1	7
Brzózka	29,7	8,7	5,4	50,0	50,0		24	0,00	9	362	95,8	8,3	3	1	1	1	6
Budków	27,6	9,1	5,3	62,5	50,0	40	44	0,66	9	146	96,3	33,3	4	1	1	1	7
Buszkowice Małe	25,3	9,3	5,1	25,0	25,0	50	66	1,27	9	111	88,9	13,9	3	1	1	1	6
Chwałkowice	24,7	14,9	9,6	57,1		50	42	0,00	4	452	87,0	4,3	4	1	1	1	7
Czaplice	14,0	8,0	4,7	100,0		40	100	2,33	0	247	90,0	80,0	2	1	1	1	5
Dąbie	36,1	9,5	5,6	100,0	75,0	40	17		7	268	95,2	4,8	6	1	1	1	9
Domanice	16,9	5,8	3,9	100,0			39	1,30	13	84	77,8	16,7	1	0	0	0	1
Głębowice	21,8	10,8	6,9	63,6	45,5	86	38	0,63	14	79	78,0	18,6	4	0	0	1	5
Gryżyce	20,2	9,4	6,0	80,0	20,0	50	51	0,00	9	135	91,7	25,0	5	1	1	1	8
Grzeszyn	29,8	17,2	10,6	60,0	60,0	100	34	0,00	7	469	92,9	14,3	6	1	1	1	9
Iwno	23,5	4,5	2,7	16,7			37	0,00	10	73	59,8	2,3	2	1	0	0	3
Jakubikowice	13,8	4,3	3,4	0,0	100,0	100	55	0,00	0	1 138	92,9	7,1	4	1	1	1	7
Kleszczowice	28,3	6,3	3,8	50,0	0,0		30	0,00	6	175	78,6	14,3	2	1	1	0	4
Konary	13,9	8,0	5,4	55,6	33,3	50	33	0,60	7	83	92,0	12,0	1	1	0	1	3
Kozowo	18,4	15,9	9,7	70,0	20,0	50	48	0,00	10	96	90,2	7,3	5	1	0	1	7

Krzelów	20,8	5,9	3,7	61,5	38,5	50	39	0,42	9	25	73,4	15,6	2	1	0	0	3
Łazy	12,5	9,1	6,3	75,0	25,0	78	55	0,00	5	186	92,3	23,1	6	1	1	1	9
Małowice	19,6	13,7	8,7	51,6	12,9	69	34	0,00	7	19	68,0	24,7	4	1	0	1	6
Młoty	26,3	2,9	1,8	100,0		36	39	0,00	0	15	79,2	8,3	3	1	0	0	4
Moczydlnica Klasztorna	20,3	13,2	8,1	75,0	43,8	100	51	0,00	8	144	88,9	18,1	7	1	1	1	10
Morzyna	21,4	21,6	14,3	75,0	50,0	29	63	0,00	14	150	96,7	10,0	6	0	1	1	8
Mysłoszów							100	0,00	0	46	100,0		2	1	0	1	4
Naroków	18,0	6,9	4,0	100,0			58	4,00	0	132	93,8	18,8	2	1	1	1	5
Orzeszków	22,5	7,1	4,5	68,4	26,3	73	36	0,47	6	50	86,6	9,0	3	1	0	1	5
Piskorzyna	24,2	9,9	5,7	81,3	18,8	42	36	0,71	9	106	87,1	18,6	4	1	1	1	7
Przyborów	18,4	11,4	6,9	88,9	38,9	160	52	1,15	7	41	78,0	16,9	6	1	0	0	7
Rajczyn	19,5	3,8	2,3	66,7		100	37	0,00	8	156	92,5	10,0	2	1	1	1	5
Rogów Wołowski	26,7	4,0	2,2	100,0		100	47	2,22	8	104	88,2	23,5	4	1	0	1	6
Rogówek	18,6	33,3	14,0	83,3	50,0	17	49	0,00	0	0	100,0	100,0	6	1	0	1	8
Rudawa	14,9	12,2	8,0	78,6	7,1	55	54	0,57	9	129	97,8	17,4	5	1	1	1	8
Słup	31,6	2,9	1,8			25	21	0,00	6	166	93,9	36,4	2	1	1	1	5
Smogorzów Wielki	19,2	7,2	4,5	87,5	12,5	20	42	0,56	13	73	95,1	24,6	1	0	0	1	2
Smogorzówek	20,7	7,0	4,3	60,0	40,0	67	25	0,00	17	95	94,6	21,6	3	0	0	1	4
Staszowice	29,2						58	0,00	7	355	90,9	18,2	3	1	1	1	6
Stryjno	26,2	5,4	2,9	40,0	40,0	80	37	0,00	10	207	92,2	3,9	4	1	1	1	7
Trzcina Wołowska	23,7	5,6	3,2	33,3	0,0	50	34	1,08	0	142	96,9	3,1	1	1	1	1	4
Turzany	22,3	4,6	2,7	100,0	33,3	67	52	1,79	5	245	84,4	17,8	5	1	1	1	8
Węglewo	22,0	10,3	7,3	100,0	66,7		29	0,00	0	1 341	100,0	80,0	6	1	1	1	9
Węgrzce	18,9	6,8	4,4	75,0		100	37	0,56	9	158	82,0	24,6	2	1	1	1	5
Wrzeszów	10,1	2,0	1,4	100,0		50	35	0,00	4	201	95,2	38,1	2	1	1	1	5
Wyszęce	23,4	9,4	5,5	53,3	46,7	33	47	1,09	7	134	91,2	19,8	5	1	1	1	9

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 19 Zasięg obszaru zdegradowanego.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 4 Zestawienie wskaźników dla gminy Wińsko i obszaru zdegradowanego.

WSKAŹNIKI	Wartość referencyjna (średnia dla gminy)	Obszar zdegradowany (OZ)
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (%)	21,9	22,0
udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców (%)	9,0	12,2
udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	5,5	7,3
udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	68,0	72,9
udział bezrobotnych pow. 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	27,7	36,1
udział rodzin korzystających z pomocy społecznej w powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną (%)	51,0	63,6
udział osób objętych świadczeniami rodzinnymi w ogólnej liczbie mieszkańców (%)	43,0	46,6
liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	0,44	0,36
podmioty gospodarcze osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	12,1	8,5
oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca (kg) (kg/mieszk.)	106	228
udział budynków wybudowanych przed 1970 (%)	80,3	88,3
udział budynków zabytkowych w ogólnej liczbie budynków (%)	18,1	23,0

Źródło: opracowanie własne.

II.2 Określenie obszaru rewitalizacji

Wyznaczając zasięg obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami, wynikającymi wprost z ustawy o rewitalizacji:

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Obszar wyznaczony jako zdegradowany zajmuje 142,5 km², tj. 57,1% powierzchni gminy Wińsko. Na tym terenie mieszka 4950 osób, tj. 61,8% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Tym samym, stosując wspomniane wyżej zasady, nie może on zostać wskazany w całości do rewitalizacji. Aby wyznaczyć obszar rewitalizacji w przypadku największej miejscowości, Wińsko, przyjęto dodatkowe kryteria. Jednym z kluczowych kryteriów, oprócz koncentracji zjawisk negatywnych, była również spójność i zwartość obszarowa oraz potencjał dla rozwoju lokalnego.

Największa koncentracja zjawisk kryzysowych wystąpiła w centralnej części miejscowości oraz dodatkowo - w przypadku kilku ulic oddalonych od centrum, nie stanowiących z nim zwartej przestrzeni oraz zamieszkałych przez relatywnie niewielką liczbę mieszkańców. Ze względu na powyższe dokonano analizy szczegółowej w obrębie poszczególnych ulic w celu wskazania części miejscowości o największym potencjale dla rewitalizacji.

Przyjęte założenia oraz procedura badawcza pozwoliła określić, że wszystkie powyższe warunki spełniają następujące miejscowości: **Aleksandrowice, Budków, Dąbie, Głębowice, Gryżyce, Grzeszyn, Kozowo, Łazy, Moczydlnica Klasztorna, Morzyna, Rogówek, Rogów Wołowski, Turzany, Węglewo, Wyszęcice oraz Wińsko**. Są to miejscowości, w których zdiagnozowano od największą koncentrację zjawisk kryzysowych.

Ostatecznie **obszar rewitalizacji zajmuje 5,23 km², co stanowi 2,1% i zamieszkały jest przez 2267 mieszkańców, tj. 28,3 % ludności gminy Wińsko**.

Ze względu na specyfikę przestrzenną gminy oraz rozmieszczenie miejscowości, obszar rewitalizacji tworzy w sumie 6 podobszarów:

1. Wińsko – ulice: Tadeusza Kościuszki, Adama Mickiewicza, Polna, Przemysłowa, Robotnicza, Szkolna, Wincentego Witosa (tylko część zamieszkała), pl. Wolności,
2. Łazy, Kozowo, Rogów Wołowski,
3. Aleksandrowice, Głębowice, Turzany,
4. Budków, Dąbie, Gryżyce, Wyszęcice,
5. Moczydlnica Klasztorna,
6. Rogówek, Grzeszyn, Morzyna, Węglewo.

Tab. 5 Zestawienie wskaźników dla gminy i obszaru oraz podobszarów rewitalizacji w gminie Wińsko.

WSKAŹNIKI	Wartość referencyjna (średnia dla gminy)	Obszar rewitalizacji (OR)	podobszar rewitalizacji (OR 1)	podobszar rewitalizacji (OR 2)	podobszar rewitalizacji (OR 3)	podobszar rewitalizacji (OR 4)	podobszar rewitalizacji (OR 5)	podobszar rewitalizacji (OR 6)
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (%)	21,9	22,9	23,5	19,2	20,1	26,8	20,3	22,9
udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców (%)	9,0	16,1	22,2	9,7	10,4	9,4	13,2	20,6
udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)	5,5	10,0	14,5	6,1	6,4	5,6	8,1	11,5
udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	68,0	71,6	61,5	81,7	73,6	74,0	75,0	79,6
udział bezrobotnych pow. 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	27,7	38,5	33,8	15,0	35,8	47,9	43,8	56,7
udział rodzin korzystających z pomocy społecznej w powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną (%)	51,0	48,3	31,3	75,9	74,6	40,8	100,0	36,5
udział osób objętych świadczeniami rodzinnymi w ogólnej liczbie mieszkańców (%)	43,0	45,8	43,6	49,6	57,1	39,8	51,3	43,7
liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	0,44	0,29	0,04	0,74	0,81	0,44	0,00	0,00
podmioty gospodarcze osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	12,1	12,6	22,7	7,4	8,5	8,1	8,3	5,1
oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca (kg) (kg/mieszk.)	106	168	31	129	144	171	144	490
udział budynków wybudowanych przed 1970 (%)	80,3	85,3	73,3	90,3	83,8	93,6	88,9	97,4
udział budynków zabytkowych w ogólnej liczbie budynków (%)	18,1	29,6	30,9	18,0	25,1	20,7	18,1	51,1

Źródło: opracowanie własne.

Spis tabel

Tab. 1 Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Wińsko na tle powiatu i województwa w 2020 r.....	16
Tab. 2 Wskaźniki sytuacji kryzysowych zdiagnozowanych w gminie Wińsko.	24
Tab. 3 Zestawienie wskaźników do wyznaczenie obszaru zdegradowanego w gminie Wińsko...	25
Tab. 4 Zestawienie wskaźników dla gminy Wińsko i obszaru zdegradowanego.....	29
Tab. 5 Zestawienie wskaźników dla gminy i obszaru oraz podobszarów rewitalizacji w gminie Wińsko.....	31

Spis rysunków

Rys. 1 Gmina Wińsko	2
Rys. 2 Zmiana liczby mieszkańców gminy Wińsko w latach 2016-2020.....	3
Rys. 3 Struktura mieszkańców według ekonomicznych grup wieku w 2020 r.	4
Rys. 4 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w 2021 r. w gminie Wińsko.....	4
Rys. 5 Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w latach 2016-2020.	5
Rys. 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców w 2021 r. w gminie Wińsko.	6
Rys. 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. w gminie Wińsko.	7
Rys. 8 Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2021 r. w gminie Wińsko.....	8
Rys. 9 Udział bezrobotnych po 50. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Wińsko.	9
Rys. 10 Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Wińsko w 2020 r.	10
Rys. 11 Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej w powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin objętych pomocą społeczną w 2021 r. w gminie Wińsko.....	11
Rys. 12 Udział osób objętych świadczeniami rodzinnymi w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Wińsko w 2021 r.	12
Rys. 13 Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców w gminie Wińsko w 2021 r. ..	13
Rys. 14 Podmioty gospodarcze osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Wińsko w 2021 r.	14
Rys. 15 Udział budynków wybudowanych przed 1970 r. w ogólnej liczbie budynków w gminie Wińsko w 2021 r.	19
Rys. 16 Udział budynków zabytkowych (mieszkalnych i niemieszkalnych) w ogólnej liczbie budynków w gminie Wińsko w 2021 r.	20
Rys. 17 Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w województwie dolnośląskim w 2019 r.	21
Rys. 18 Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca (kg) w 2021 r. w gminie Wińsko.	22
Rys. 19 Zasięg obszaru zdegradowanego.	28